

Sygn. akt II Cz 2373/19, II Cz 2938/19

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Renata Stępińska (sprawozdawca)

Sędziowie: Agnieszka Cholewa-Kuchta

Katarzyna Serafin-Tabor

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2020 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. B. (1)

przeciwko A. B. (2) i M. L.

o zapłatę

na skutek zażaleń powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 25 lipca 2019 roku oraz postanowienie Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 30 września 2019 roku, sygn. akt I C 1486/16

postanawia: oddalić oba zażalenia.

SSO Agnieszka Cholewa-Kuchta SSO Renata Stępińska SSO Katarzyna Serafin-Tabor

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 lipca 2019 r. Sąd Rejonowy w Wadowicach przyznał biegłej sądowej w zakresie psychiatrii i chorób wewnętrznych dr med. E. S. wynagrodzenie za sporządzenie opinii w kwocie 354,91 zł polecając kwotę tą wyłożyć tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu wyjaśnił, że z tytułu sporządzonej na zlecenie Sądu pisemnej opinii, biegła przedłożyła rachunek na kwotę 354,91 zł, która była adekwatna - w ocenie Sądu Rejonowego - do nakładu pracy biegłej i posiadanych przez nią kwalifikacji oraz treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 roku w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U z 2013 r., poz. 518). Sąd analizował również ilość czasu poświęconą przez biegłą na wykonanie opinii i wysokość stawki za godzinę pracy biegłego i ocenił, że są one uzasadnione przedmiotem opinii. Nadto Sąd uwzględnił obszerność opinii, która jest wyczerpująca, a zarazem nie wykracza poza przedmiot zlecenia. W świetle powyższego, Sąd uznał żądane wynagrodzenie za adekwatne do nakładu pracy i poświęconego czasu, a poniesione wydatki za niezbędne do opracowania opinii.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał art. 288 k.p.c. oraz przepisy w/w rozporządzenia oraz art. 83 ust. 1 i 2 w zw. z art. 113 oraz art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód i zaskarżając je w całości zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 288 k. p. c. w zw. z art. 89 ust. 2 u. k. s. c., poprzez przyznanie biegłemu wynagrodzenia w kwocie niewspółmiernej do wykonanej pracy, a to wobec przyjęcia błędnego założenia, wyartykułowanego w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, iż opinia jest wyczerpująca w kontekście treści zlecenia oraz postawionej tezy dowodowej,

- art. 288 k. p. c. w zw. z art. 89 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 328 § 2 k. p. c. poprzez brak dokładnego wyjaśnienia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, w szczególności poprzez brak powiązania przyznanej kwoty z konkretnymi stawkami wynikającymi z przepisów prawa oraz treścią przedłożonego rachunku.

W oparciu o powyższe zarzuty, powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez jego uchylenie w całości ewentualnie jego zmianę poprzez obniżenie wynagrodzenia biegłego.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że sporządzona przez biegłą opinia nie jest wyczerpująca i nie zawiera analizy w zakresie jednego z aspektów tezy dowodowej, jakim jest swoboda powoda w podejmowaniu decyzji i wyrażaniu woli w okresie, którego dotyczy opinia, co skutkowało koniecznością uzupełnienia opinii. Powyższe zastrzeżenia do opinii zostały bowiem przedstawione przez powoda w uwagach do opinii, a wobec konieczności ustosunkowania się biegłej do tych zarzutów, postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2019 r. została zlecona opinia uzupełniająca. Opinia nie zawiera także w dostatecznym stopniu uzasadnienia wynikających z niej wniosków. Powód wskazał także, że lakoniczne i ogólnikowe uzasadnienie zaskarżonego postanowienia w przedmiocie przyznania biegłej wynagrodzenia z tytułu sporządzenia opinii w sprawie uniemożliwia de facto jego kontrolę merytoryczną i formalną.

Postanowieniem z dnia 30 września 2019 r. Sąd Rejonowy w Wadowicach przyznał biegłej sądowej w zakresie psychiatrii i chorób wewnętrznych dr med. E. S. wynagrodzenie za sporządzenie opinii w kwocie 491,80 zł, polecając kwotę przyznaną biegłej wyłożyć tymczasowo ze środków Skarbu Państwa. W uzasadnieniu wyjaśnił, że z tytułu sporządzonej na zlecenie Sądu pisemnej opinii, biegła przedłożyła rachunek na kwotę 491,80 zł, która była adekwatna - w ocenie Sądu Rejonowego - do nakładu pracy biegłej i posiadanych przez nią kwalifikacji oraz treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 roku w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U z 2013 r., poz. 518). Sąd analizował również ilość czasu poświęconą przez biegłą na wykonanie opinii i wysokość stawki za godzinę pracy biegłego i ocenił, że są one uzasadnione przedmiotem opinii, wskazując, że z przedłożonego zestawienia wynika, że analiza zarzutów zajęła biegłej 1 godzinę, ponowna analiza dokumentacji - 2 godziny, sporządzenie pisemnej opinii - 6 godzin, korekta i wydruk - 1 godzinę. Nadto Sąd uwzględnił obszerność opinii, która jest wyczerpująca, a zarazem nie wykracza poza przedmiot zlecenia, a przyjęte stawki mieszczą się w granicach określonych w treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 roku w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U z 2013 r., poz. 518). W świetle powyższego, Sąd uznał żądane wynagrodzenie za adekwatne do nakładu pracy i poświęconego czasu, a poniesione wydatki za niezbędne do opracowania opinii.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał art. 288 k.p.c. oraz przepisy w/w rozporządzenia oraz art. 83 ust. 1 i 2 w zw. z art. 113 oraz art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód i zaskarżając je w całości, zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 288 k. p. c. i art. 233 § 1 k. p. c. w zw. z art. 89 ust. 2 u.k.s.c. poprzez brak należytej oceny, czy zadeklarowane przez biegłego czynności i czas ich wykonywania jest zgodny z zasadami doświadczenia życiowego i znajduje stosowne potwierdzenie w stanie faktycznym;

- art. 288 k. p. c. w zw. z art. 89 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 328 § 2 k. p. c. poprzez brak dokładnego wyjaśnienia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, w szczególności poprzez brak powiązania przyznanej kwoty z konkretnymi stawkami, wynikającymi z przepisów prawa oraz treścią przedłożonego rachunku.

W oparciu o powyższe zarzuty, powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez jego uchylenie w całości, ewentualnie jego zmianę poprzez obniżenie wynagrodzenia biegłego.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że wynagrodzenie przyznane zaskarżonym postanowieniem za opinię uzupełniającą jest wyższe niż za opinię główną, podczas gdy w świetle zasad doświadczenia życiowego więcej czasu zazwyczaj zajmuje pierwotne badanie materiałów źródłowych oraz realizacja zlecenia w ramach tezy dowodowej niż późniejsze ustosunkowanie się do zarzutów stron. Wątpliwości budzi także przeznaczenie przez biegłą aż godziny czasu na drukowanie opinii i korektę zważywszy, że opinia liczy 7 stron, a samym teście opinii znajdują się błędy interpunkcyjne. Nadto deklarowany czas na napisanie tekstu - wyodrębniony od czasu na przemyślenie odpowiedzi na pytania i analizę akt - był wystarczający na sporządzenie ostatecznej wersji tekstu. Tym samym, przyjąć w ocenie skarżącego należało, że deklarowane wartości są zaważone, co przekłada się na zawyżone wynagrodzenie. Powód wskazał także, że lakoniczne i ogólnikowe uzasadnienie zaskarżonego postanowienia w przedmiocie przyznania biegłej wynagrodzenia z tytułu sporządzenia opinii w sprawie uniemożliwia de facto jego kontrolę merytoryczną i formalną.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Oba zażalenia były bezzasadne i jako takie nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 89 i 90 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, biegły ma prawo żądać wynagrodzenia za stawiennictwo do sądu i wykonaną pracę, którego wysokość określa sąd, przy uwzględnieniu wymaganych od biegłego kwalifikacji, potrzebnego do wydania opinii nakładu pracy i poświęconego czasu, a także wydatków niezbędnych do wykonania zleconej pracy. W świetle powołanej normy prawnej, Sąd orzekający w sprawie w zakresie przyznania biegłemu wynagrodzenia winien badać, czy opinia została sporządzona w granicach tezy dowodowej oraz powinien dokonać weryfikacji zasadności czynności podjętych w związku z opracowaniem opinii, czasu niezbędnego do ich dokonania, a także przyjętej przez biegłego stawki wynagrodzenia.

Stawki wynagrodzenia biegłych za wykonaną pracę oraz taryfy zryczałtowane określają przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 518). W myśl § 2 ww. rozporządzenia stawka wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd za każdą rozpoczętą godzinę pracy, zwana dalej "stawką", wynosi - w zależności od stopnia złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunków, w jakich opracowano opinię - od 1,28 % do 1,81 % kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa, zwanej dalej "kwotą bazową". Dodatkowo w razie złożonego charakteru problemu będącego przedmiotem opinii, stawka może być podwyższona do 50 %, jeżeli biegły ma dyplom ukończenia studiów wyższych lub dyplom mistrzowski (§ 4ww. rozporządzenia).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotem zleconej biegłej dr med. E. S. pisemnej opinii było ustalenie, czy stan zdrowia powoda w okresie od listopada 2014 r. do stycznia 2015 r. oraz bezpośrednio po nim pozwalał na uznanie, że powód był zdolny do świadomego podjęcia decyzji i wyrażenia woli. Z analizy akt sprawy wynika, że biegłą sporządziła pisemną opinię z dnia 12 lipca 2019 r. w zakresie skierowanej do niej odezwy, z tytułu której to opinii został przez nią przedłożony rachunek na kwotę 354,91 zł, obejmujący zarówno samo wynagrodzenie za sporządzenie opinii, jak i poniesione przez biegłą wydatki. Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że Sąd Rejonowy weryfikował elementy składające się na przyznane biegłej wynagrodzenie, wskazując, że przedłożony przez nią rachunek z tytułu sporządzenia opinii w zakresie wskazanej w nim kwoty był adekwatny - w ocenie Sądu Rejonowego - do podjętych przez biegłą czynności, obszerności opinii oraz stawek określonych w treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym.

Podniesione przez powoda zarzuty, nie mogły prowadzić do podważenia tego stanowiska. Z przedłożonego przez biegłą rachunku nr (...) wynika, iż czynności składające się na sporządzonej w sprawie pisemną opinię z dnia 12 lipca 2019 r. to: analiza akt sprawy oraz dokumentacji powoda oraz samo opracowanie opinii. Wskazana w zakresie tych czynności przez biegłą ilość czasu, jaka poświęcona została przez nią na każdą z tych czynności, nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego, podobnie jak i wysokość przyjętej w tym zakresie stawki godzinowej na poziomie 2,55 % kwoty bazowej, z uwagi na posiadany przez biegłą stopień naukowy, która w pełni odpowiadała § 2 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 roku w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu cywilnym. Z przedłożonego rachunku wynikało, iż na czynność polegającą na analizie akt biegłą poświęciła 2 godziny, co nie może budzić wątpliwości w kontekście oceny, iż był to czas niezbędny na podjęcie tej czynności. Podobnie jak i czas poświęcony przez biegłą na analizę dokumentacji powoda, w zakresie której to czynności biegłą poświęciła 1 godzinę pracy oraz samo sporządzenie opinii w ilości 4 godzin. Wskazany w zakresie tych czynności przez biegłą czas odpowiadał charakterowi tych czynności, w tym przedmiotowi opinii, która zlecona została biegłej do opracowania oraz jej obszerności. Mając powyższe na uwadze, w zakresie dokonywanej kontroli prawidłowości zaskarżonego postanowienia, brak było podstaw do przyjęcia, by wskazana przez biegłą ilość czasu, którą poświęciła na sporządzenie opinii, została w sposób oczywisty zawyżona. Tymczasem tylko w takim wypadku - w świetle stanowiska prezentowanego w judykaturze - zachodziłaby podstawa do obniżenia należnego jej wynagrodzenia z tytułu sporządzenia opinii w sprawie. Utrwalone jest bowiem, że podany w rachunku czas zużyty na wykonanie czynności biegłego może być z natury rzeczy skontrolowany tylko w przybliżeniu, albowiem ilość czasu jaką trzeba zużyć na określoną czynność, jest zależna od wielu czynników, a wśród nich także od indywidualnych cech wykonawcy i indywidualnych cech czynności. Jeżeli więc nie istnieją ogólnie obowiązujące normy czasu wykonania danej czynności, a tak było w niniejszej sprawie, kwestionowanie wskazywanego przez biegłego czasu jaki poświęcił na sporządzenie opinii, może być skuteczne tylko wtedy, gdy podane w rachunku ilości zużytego czasu są tak jaskrawo wygórowane, iż opierając się na zwykłym doświadczeniu życiowym można od razu stwierdzić, że biegły niewątpliwie zużył znacznie mniej czasu, niż podaje w rachunku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 1959 r., I CZ 82/59, OSN 1961, Nr 2, poz. 41). W świetle szczegółowo wymienionych przez biegłą w rachunku czynności, jakich dokonała w związku z opracowywaniem opinii oraz wskazanego czasu poświęconego na każdą z tych czynności, które łącznie wyniosły 7 godzin, brak było podstaw do przyjęcia, iż tak było w niniejszej sprawie, a zatem i podstaw do zakwestionowania przedłożonego przez biegłą rachunku.

Formułowane przez powoda merytoryczne zarzuty wobec sporządzonej opinii, nie stanowią zaś przesłanki do odmowy, bądź obniżenia należnego biegłej wynagrodzenia za sporządzenie opinii w sprawie, skoro zakres tej opinii mieści się w granicach oznaczonych w odezwie, a jednocześnie nie zostało wykazane, aby opinia ta zawierała błędy, które powodowałyby jej nieprzydatność w sprawie. Ostateczna ocena przydatności opinii należy zresztą do sądu orzekającego w sprawie, a biegłej na tym etapie postępowania i w okolicznościach rozpoznawanej sprawy należy się wynagrodzenie za sporządzoną opinię, skoro zrealizowała skierowaną do niej odczwę.

W pozostałym zakresie na przyznane biegłej wynagrodzenie składały się wydatki związane ze sporządzeniem opinii, co do których brak było podstaw do ich kwestionowania, albowiem odpowiadały one kwocie 35,50 zł i obejmowały koszty techniczne i wydatki na poczet korespondencji. Przyznane zatem przez Sąd Rejonowy wynagrodzenie należne biegłej z tytułu sporządzenia pisemnej opinii z dnia 12 lipca 2019 r., było prawidłowe i w pełni odpowiadało zarówno stawkom wynikającym z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 roku w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu cywilnym, jak i wydatkom poniesionym przez biegłą w związku ze sporządzeniem tej opinii.

Powyższe uwagi i ocenę odnieść należało także do przyznanego biegłej wynagrodzenia, z tytułu sporządzenia opinii uzupełniającej z dnia 14 września 2019 r.

Z przedłożonego rachunku nr (...) wynika, iż na objętą nim kwotę składały się takie czynności biegłej, jak: analiza zarzutów do opinii, ponowna analiza dokumentacji powoda oraz opracowanie i korekta oraz edycja opinii, które to czynności w świetle przedmiotu opinii nie budzą wątpliwości, podobnie jak i wskazany przez biegłą czas, jaki poświęcić miała na każdą z tych czynności, który uznać należało za adekwatny w stosunku do charakteru tych czynności, jak i samego przedmiotu opinii. Z przedłożonego rachunku wynika, iż na analizę zarzutów wniesionych do opinii, biegła poświęciła 1 godzinę pracy, a na ponowną analizę dokumentacji powoda 2 godziny, co nie budziło wątpliwości, iż był to czas niezbędny z obiektywnego punktu widzenia do przeprowadzenia tych czynności. Podobnie brak było podstaw do przyjęcia, że wskazany przez biegłą w rachunku czas na opracowanie opinii uzupełniającej oraz jej korektę i edycję w łącznej ilości 7 godzin, nie odpowiadał charakterowi tych czynności, bądź też przedmiotowi opinii uzupełniającej. Sama zaś okoliczność, iż sporządzenie opinii uzupełniającej okazało się być bardziej pracochłonne, niż pierwotnej opinii pisemnej z dnia 12 lipca 2019 r., nie uzasadnia jeszcze wniosku, że czas pracy biegłego został zawyżony, tym bardziej, że taki wniosek nie mógł być uzasadniony, z uwagi także na obszerność i szczegółowość wniesionych przez powoda w piśmie z dnia 2 sierpnia 2019 r. zarzutów do opinii biegłej, do których musiała się ustosunkować w opinii uzupełniającej. Słusznie zatem Sąd Rejonowy wskazał, że przyznane z tego tytułu na rzecz biegłej wynagrodzenie, odpowiada obiektywie rzecz biorąc koniecznemu nakładowi pracy, w celu sporządzenia zleconej opinii uzupełniającej. W świetle powyższego oraz okoliczności, że skarżący w uzasadnieniu wniesionego zażalenia nie przedstawił przekonujących argumentów, przemawiających za przyjęciem, iż przedłożony przez biegłą rachunek nie był adekwatny do przedmiotu opinii, brak było podstaw do przyjęcia, że przyznane biegłej wynagrodzenie z tytułu sporządzenia opinii uzupełniającej zostało zawyżone.

Wątpliwości nie budziły także wydatki biegłej związane z kosztami technicznymi i korespondencją. W tym stanie rzeczy, zasadnie Sąd Rejonowy przyznał biegłej wynagrodzenie, stosownie do przedłożonego przez nią rachunku nr (...) z tytułu sporządzenia opinii uzupełniającej.

W zakresie dokonywanej kontroli prawidłowości zaskarżonego postanowienia, sąd drugiej instancji doszedł zatem do przekonania, że oba zaskarżone orzeczenia są prawidłowe i nie naruszają przepisów regulujących przyznanie biegłemu wynagrodzenia. Tym samym brak było podstaw do zmiany bądź ich uchylecia, o co wnosił skarżący w zażaleniu. Samo zaś uzasadnienie zaskarżonych postanowień choć lakoniczne, w świetle przedłożonych przez biegłą szczegółowych rachunków, nie uniemożliwiało przeprowadzenia kontroli instancyjnej tych orzeczeń.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, orzeczono jak w sentencji na zasadzie art. 385 k.p.c. w z. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSO Agnieszka Cholewa-Kuchta SSO Renata Stępińska SSO Katarzyna Serafin-Tabor